

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Bevarandeplan för Natura 2000-område

Källeryds ekhage

- Områdeskod
SE0310616

- Bevarandeplanen
reviderad/fastställd
2016-12-12
2005-09-06

- Beteckning
0600-40-0616

Bakgrund

Natura 2000 är ett nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut Natura 2000-områden. Genom utpekandet åtar sig länderna att naturmiljöerna och arterna i varje område långsiktigt ska bevaras. Natura 2000-nätverket är viktigt i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I de båda direktiven listas särskilt värdefulla naturmiljöer och arter.

Bevarandeplan

Bevarandeplanen beskriver området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturmiljöer och arter som ska vara i gynnsamt bevarandetilstånd. Även vad som kan påverka Natura 2000-området negativt, behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, liksom uppföljning beskrivs också. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen och kan revideras när ny kunskap tillkommer eller om omständigheterna i eller utanför området ändras.

Lagstiftning

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kapitlet 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Tillstånd krävs inte för de åtgärder som behövs för skötseln av naturmiljöerna i området. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument utan ett underlag för prövningar av eventuella åtgärder i Natura 2000-området.

Kontakt

Vid frågor om Natura 2000 kontakta Länsstyrelsen:

- Telefon växel: 010-22 36 000
- E-post: jonkoping@lansstyrelsen.se

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0310616 Källeryds ekhage

Kommun: Gnosjö

Områdets totala areal: 17,3 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-12-12

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2005-09-06

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6230 - Stagg-gräsmarker

6270 - Silikatgräsmarker

9070 - Trädklädd betesmark

9160 - Näringsrik ekskog

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000 är att säkerställa den långsiktiga överlevnaden för Europas mest värdefulla och hotade naturtyper och arter. I varje enskilt Natura 2000-område är syftet att prioriterade naturtyper och arter bevaras så att området på bästa sätt bidrar till gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

I Natura 2000-området Källeryds ekhage är de prioriterade bevarandevärdena de öppna och trädklädda betesmarkerna samt skogsnaturtypen näringsrik ekskog som eventuellt kan omföras till trädklädd betesmark.

Motivering: Området har mycket höga värden knutna till öppen och trädklädd betesmark (stagg-gräsmark, silikatgräsmark, trädklädd betesmark) samt till näringsrik ekskog. Stagg- och silikatgräsmark är prioriterade naturtyper inom EU och hotade markslag även inom landet. I den trädklädda betesmarken finns grova, vidkroniga ekar vilka är viktiga för hotade insekter och lavar. Den näringsrika ekskogen är en skoglig nyckelbiotop som hyser områdets äldsta ekar.

Skogen har en rik biologisk mångfald knuten till rödlistade och krävande mossor, lavar och svampar.

Prioriterade åtgärder: Årligt bete i betesmark. Vid behov röjning av sly och igenväxningsvegetation. Successionen av ek till den trädklädda betesmarken måste säkerställas och frihuggning av beskuggade grova ekar i ekskogen utföras.

Beskrivning av området

Källeryds ekhage ligger på krönet av en sydvästsluttning norr om Nissafors. Ekhagen, som är kommunens största, är belägen på båda sidor om landsvägen mellan Gnosjö och Hestra. Det är gott om fossila åkerspår i form av stenmurar, odlingsrösen och åkerterasser i betesmarken. De högsta biologiska värdena är dels knutna till träden och dels till kärlväxtfloran som gynnas av bete.

Trädskiktet består huvudsakligen av relativt jämnåriga ekar med vida kronor som står utspridda i betesmarken. Ett visst inslag av andra lövträd, t.ex. björk och rönn förekommer. Vissa delar har ett ganska glest trädskikt och längst i nordost övergår hagen till att bli helt öppen. Marken är friskfuktig och här är floran mer artrik än i övriga betesmarken. Bland de hävdgynnade arterna kan slättergubbe, ängsvädd, ärenpris, nattviol, stagg, gökärt och stenmåra nämnas.

Natura 2000-områdets norra del delas av en grusväg. Väster om denna finns en rödvenhed med ett par grova och värdefulla hålträd. På några av träden finns laven rostfläck, en så kallad signalart som indikerar att det även kan finnas andra värdefulla lavar, mossor och svampar på trädet. Även i öster står ett fåtal gamla och grova ekar, men här är det gott om halvgamla ekar. Floran är dock relativt artfattig.

I betesmarken söder om landsvägen står de äldsta träden. Väster om denna del av ekhagen ligger en igenvuxen fornåker. Området är klassat som en nyckelbiotop och här har såväl signalarter som rödlistade arter hittats på de gamla ekarna.

Vad kan påverka negativt

Det största hotet mot området är utebliven eller otillräcklig skötsel. Minskad eller upphörd hävd leder på sikt till igenväxning med buskar och träd samt utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. Det finns även risk för otillräcklig föryngring till de gamla, grova lövträd som är viktiga för många sällsynta arter av insekter, mossor och lavar. Igenväxning kring äldre träd eller buskar av ljuskrävande arter, främst ek är ytterligare ett hot.

Generella hot som riskerar att försämra mångfalden av arter och strukturer i området kan t.ex. vara:

- Försämring eller förlust av grässvål t.ex. på grund av vildsvinsbök.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar.
- Spridning av växtnäringssämnen eller bekämpningsmedel, även tillskottsutfodring eller sambete med gödslade betesmarker eller vall kan indirekt innebära en tillförsel av näringsämnen.
- Användning av avmaskningsmedel som är negativt för den dynglevande skalbaggsfaunan.
- Avverkning av äldre träd eller buskar med höga naturvärden.
- Markexploatering eller annan förändring av markanvändningen i objektet eller i angränsande område, t.ex. skogsplantering, dikning, täktverksamhet eller samhällsbyggande i olika former.
- Inplantering/sådd av arter annat än i naturvårdssyfte.
- Körning med tunga fordon vid olämpligt väglag, eller annan verksamhet som orsakar bestående

markskador.

- Anläggande av längre eller kortare upplag eller dumpning av avfall, jord, sten, grus foder etc.

För naturtypen 9060 även:

- Skogsbruksåtgärder och avverkning annat än i naturvårdssyfte.
- Invandring av gran.

Generella texter kring vad som påverkar naturtyper och arter negativt finns även i Naturvårdsverkets naturtyps- och artspecifika vägledningar.

Bevarandeåtgärder

Vid behov tecknande av skötselavtal/miljöstödsavtal eller motsvarande.

Aktuella skötselåtgärder är årligt bete och vid behov röjning av sly och igenväxningsvegetation på de betespräglade naturtyperna. Successionen av ekar i den trädklädda betesmarken måste också säkerställas, t.ex. genom lämplig utglesningsavverkning i närliggande yngre skog.

Skötselåtgärder i den näringsrika ekskogen är lämplig frihuggning kring ekar som hotas av för hög beskuggning.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**6230 - Stagg-gräsmarker**

Areal: 1,85 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen stagg-gräsmarker finns i områdets nordöstra del och utgörs av en mycket artrik betesmark. Marken är helt opåverkad av kväve och markfuktigheten är frisk-fuktig på grund av källpåverkan. Här växer förutom stagg, även arter som hirs- och ängsstarr, gråfibbla, slåttergubbe och ljung.

Mer generell information om naturtypen finns i Naturvårdsverkets naturtypsspecifika vägledning.

Bevarandemål

Stagg-gräsmarkerna ska vara artrika, präglade av en lång hävdkontinuitet och ha en naturlig näringsstatus. Stagg ska vara en av de viktigaste arterna, men naturtypen måste också ha en hög artrikedom av andra hävdgynnade arter. Naturtypen ska hållas öppen, ett mindre inslag av hävdpräglade, solbelysta träd och buskar gynnar normalt områdets biologiska mångfald och får förekomma. Betetrycket ska vara tillräckligt för att främja en hög artrikedom av konkurrenssvaga ängs- och betesmarks växter. Typiska arter för naturtypen som t.ex. liten blåklocka, knägräs och stenmåra ska vara vanligt förekommande. Typiska insektsarter av t.ex. fjärilar och vildbin ska bibehållas eller öka i frekvens och utbredning. Arealen stagg-gräsmarker ska vara minst 1,8 hektar.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd: Naturtypen är välbevarad, och har i huvudsak kvar viktiga strukturer och funktioner, eller kan med relativt små insatser restaureras så att strukturer och funktioner återskapas. Förutsättningarna för att bevara naturtypens värden på lång sikt är goda.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 2,96 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Stora delar av Natura 2000-området utgörs av silikatgräsmarker som är öppna eller mycket glest bevuxna med ekar. Örnbräken tenderar att breda ut sig i delar av området och bör bekämpas. Väster om grusvägen återfinns en rödvenhed med arter som slåttergubbe, ängsvädd, gökärt, stenmåra och grönvit nattviol.

Mer generell information om naturtypen finns i Naturvårdsverkets naturtypsspecifika vägledning.

Bevarandemål

Silikatgräsmarkerna ska vara artrika, präglade av en lång hävdkontinuitet och ha en naturlig näringsstatus. Naturtypen ska hållas öppen, ett mindre inslag av hävdpräglade, solbelysta träd och buskar gynnar normalt områdets artmångfald och får förekomma. Betestrycket ska vara tillräckligt för att främja den biologiska mångfalden, framförallt i form av ängs- och betesmarksarter. Typiska arter för naturtypen som t.ex. jungfrulin, bockrot och prästkrage ska vara vanligt förekommande. Typiska insektsarter av t.ex. fjärilar och spillningslevande bladhorningar ska bibehållas eller öka i frekvens och utbredning. Arealen silikatgräsmarker ska vara minst 2,9 hektar.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd: Naturtypen är välbevarad, och har i huvudsak kvar viktiga strukturer och funktioner, eller kan med relativt små insatser restaureras så att strukturer och funktioner återskapas. Förutsättningarna för att bevara naturtypens värden på lång sikt är goda.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 7,24 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

De delar av ekhagen som har en hög krontäckning tillhör naturtypen trädklädd betesmark. De allra flesta ekarna är 150-200 år gamla och det råder en nästan total brist på föryngring av ek inom Natura 2000-området. En öppen yta i områdets nordöstra del, angränsande till staggårsmarken, hyser en mer artrik flora än övriga delar av naturtypen.

Mer generell information om naturtypen finns i Naturvårdsverkets naturtypsspecifika vägledning.

Bevarandemål

De trädklädda betesmarkerna ska vara präglade av bete, ha en mosaikartad struktur, en naturlig näringsstatus och en riklig förekomst av gamla hävdpräglade träd. Andelen träd som är grova och ihåliga ska öka. Den biologiska mångfalden av arter knutna till de solbelysta träden såväl som till markens flora ska vara hög. Området ska hävdas med bete och igenväxningsvegetation ska endast förekomma sparsamt. Typiska arter för naturtypen som t.ex. gul dropplav, knägräs och mindre bastardsvärmare ska vara vanligt förekommande. Arealen trädklädda betesmarker ska vara minst 7 hektar.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd: Naturtypen är ganska välbevarad, och har i huvudsak kvar viktiga strukturer och funktioner, eller kan med relativt små insatser restaureras så att strukturer och funktioner återskapas. Förutsättningarna för att bevara naturtypens värden på lång sikt är goda.

9160 - Näringsrik ekskog

Areal: 2,48 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

På den gamla fornåkern i sydväst finns idag en lövskogslund. Trädskiktet domineras av gamla ekar med inslag av asp, björk och gran. På ekarna växer gott om hänglavar och här har man hittat den rödlistade vedsvampen rutsinn. Markvegetationen är örtrik. Området har tidigare haft samma karaktär som de angränsande ekhagarna. Området kan därför med fördel frihuggas och återupptas som betesmark. Om så sker kan naturmiljön istället klassas som trädklädd betesmark.

Mer generell information om naturtyperna finns i Naturvårdsverkets naturtypsspecifika vägledning.

Bevarandemål

Den näringsrika ekskogen ska vara olikåldrig och ha inslag av äldre träd och död ved. Skogen ska ha naturskogskaraktär och hysa en hög biologisk mångfald av kärlväxter, mossor, lavar och svampar. De övre trädskikten ska domineras av ek och/ eller avenbok. Vidkroniga ekar som tidigare stått ljusöppet ska stå fritt från konkurrenada träd- och buskar. Invasiva och främmande arter ska inte förekomma. Fältskiktet ska vara örtrikt och vårbloomingen riklig. Typiska arter som t.ex. grov baronmossa, guldlockmossa och guldpuddrad spiklav, ska förekomma i området. Arealen näringsrik ekskog (eller trädklädd betesmark) ska vara minst 2,4 hektar.

Bevarandetillstånd

Svagt bevarandetillstånd: Om inga restaureringsinsatser görs är förutsättningarna dåliga för ett långsiktigt bevarande av naturtypens värden.

Dokumentation

Åtgärdsplan för kundnr F2050.

Länsstyrelsen i Jönköpings län 1988, Ängs- och hagmarker i Gnosjö kommun, Länsstyrelsens meddelande 1988:5

Uppgifter från ängs- och betesinventeringen, databas Jordbruksverket

Uppgifter från länsstyrelsen hotartsregister, databas länsstyrelsen

Uppgifter från gräsmarksuppföljning, genomförd 2010

Ekonomisk karta från 1950-talet och modernt ortofoto

Modernt ortofoto

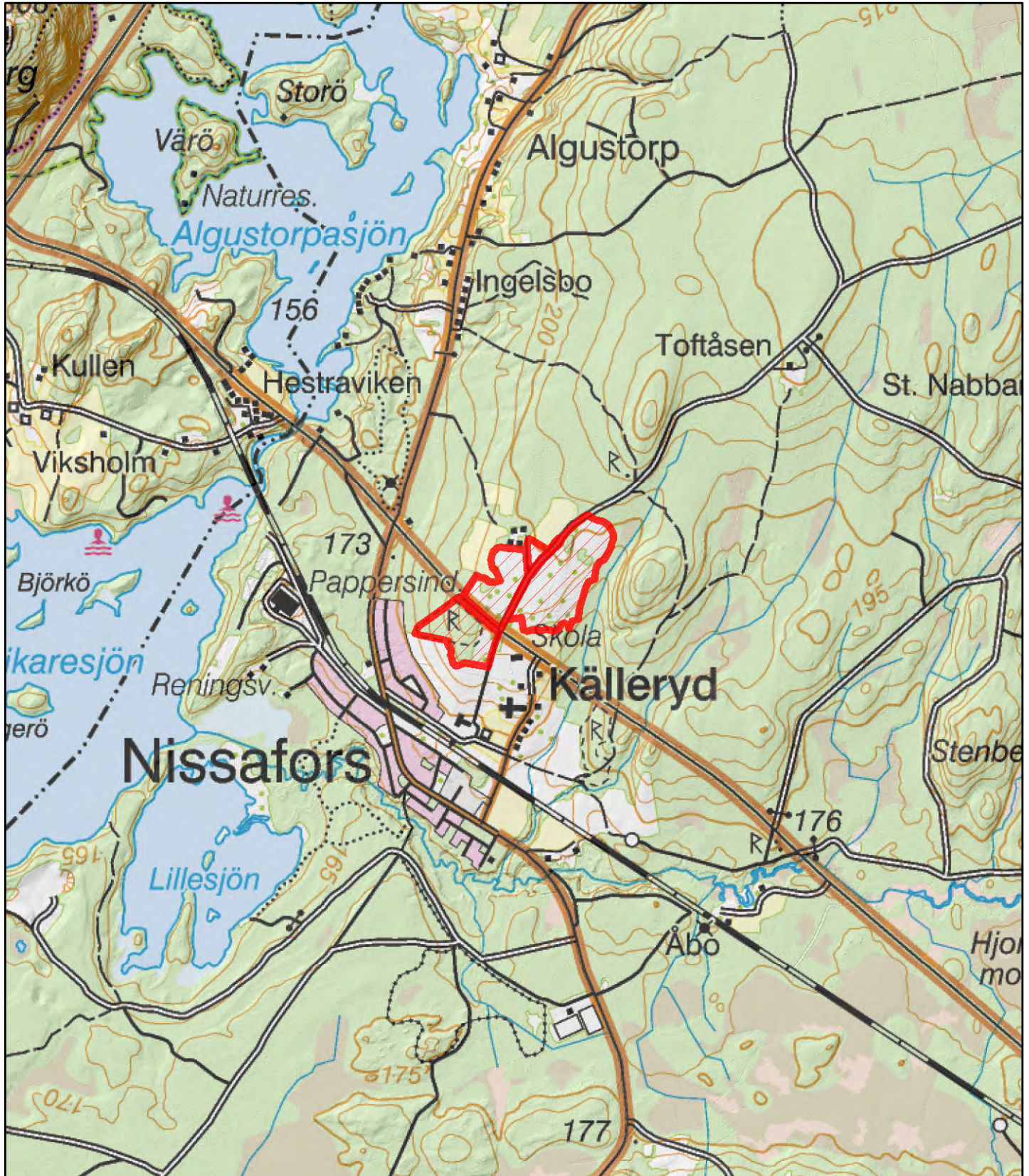
Bilagor

Kartbilaga (översiktskarta och naturtypskarta).

Natura 2000-område

Källeryds ekhage

(SE0310616)

1:20 000

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

Natura 2000-område

Källeryds ekhage

Natura 2000-område

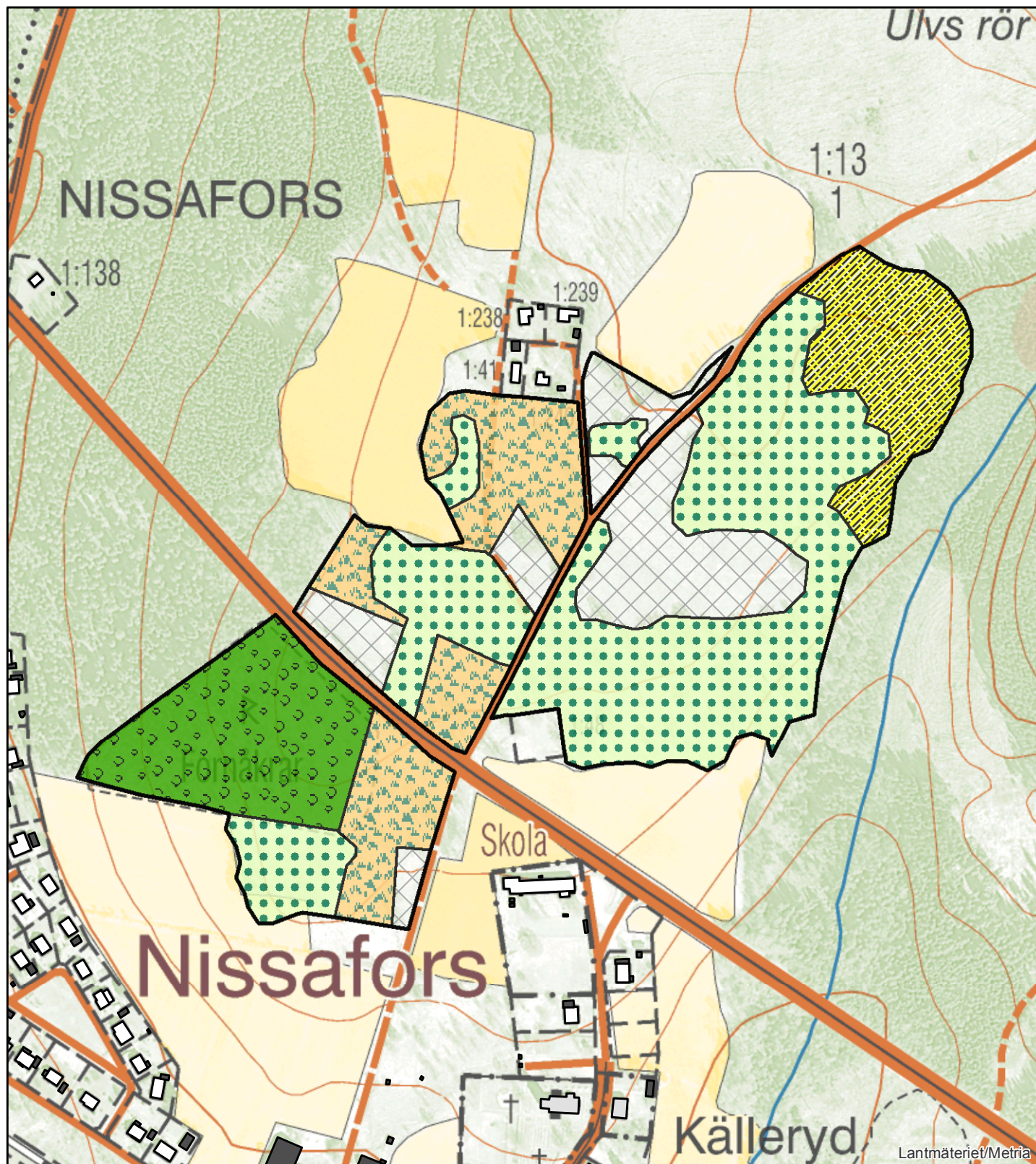
Källeryds ekhage

(SE0310616)

Bilaga
naturtypskarta

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Naturtyper

- Stagg-gräsmarker (6230)
- Silikatgräsmarker (6270)
- Trädklädd betesmark (9070)
- Näringsrik ekskog (9160)
- Ej Natura 2000-habitat

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

0 40 80 120Meter

